

RAPPORT

Delårsrapport 1

Region Gotland

Fastställt av regionstyrelsen

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2024-04-26

Gäller januari-mars 2024

Ärendenr RS 2024/5

Version [1.0]

Region Gotland

Besöksadress Visborgsallén 19

Postadress SE-621 81 Visby

Telefon +46 (0)498 26 90 00

E-post regiongotland@gotland.se

Org nr 212000-0803

Webbplats www.gotland.se

Innehåll

Sammanfattning	3
Händelser av väsentlig betydelse	4
Väsentliga personalförhållanden	6
Antal medarbetare.....	6
Sjukfrånvaro	8
Ekonomisk uppföljning	9
Periodens resultat -236 mnkr	9
Årsprognos -311 mnkr	10
Nämndernas periodresultat och årsprognos	11
Nämndernas periodresultat -35 mnkr	11
Sammanställning av utfall och prognos per nämnd, mnkr	11
Nämndernas årsprognos -183 mnkr	12
Nettokostnadsutveckling i nämnderna	13
Åtgärder för att beslutad budget inte ska överskridas.....	14
Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv	21
Investeringar och exploatering	22
Investeringar, låneskuld och likviditet.....	24
Soliditet	25
God ekonomisk hushållning – finansiella mål	25
Nämndernas sammanfattande kommentarer	26
Regionstyrelsen, -2,5 mnkr.....	26
Regionstyrelseförvaltningen, 0 mnkr.....	26
Samhällsbyggnadsförvaltningen - Räddningstjänsten, -6 mnkr	27
Politikerorganisationen, 3,5 mnkr	28
Tekniska nämnden, -18 mnkr	28
Miljö- och byggnämnden, -7 mnkr	29
Barn- och utbildningsnämnden, -25 mnkr	30
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, 6 mnkr	31
Socialnämnden, -40 mnkr	31
Hälso- och sjukvårdsnämnden, -96 mnkr.....	32

Sammanfattning

Delårsrapport 1 omfattar perioden januari-mars och är i huvudsak inriktad på ekonomi och personaluppföljning. Målen följs upp i samband med delårsrapport 2. Bedömningen av ekonomin bygger på de prognoser som nämnder/förvaltningar har gjort samt senaste indikation av skatteunderlagets utveckling (februari 2024) på skatter och statsbidrag. I nämndernas delårsrapporter redovisas också viktigare händelser under perioden. En kort sammanfattning av respektive nämnds delårsrapport finns i slutet av den här rapporten.

Antalet månadsanställda medarbetare inom Region Gotland uppgick i februari till 6 962 vilket är en ökning med 155 medarbetare i jämförelse med februari 2023. Antalet anställda har ökat i samtliga förvaltningar utom regionstyrelseförvaltningen. Den faktiskt arbetade tiden för månads- och timavlönade omräknat till heltidsarbetande var i februari 2024, 5 649,2. Det är en ökning med 343,3 medarbetare i jämförelse med samma period 2023. Det ackumulerade sjuktalet för perioden januari-februari 2024 uppgår till 6,4 procent. Jämfört med samma period föregående år, ses en sänkning av sjuktalet med 0,3.

Resultatet för perioden uppgår till -236 mnkr. Den främsta anledningen till det mycket stora underskottet i perioden är att pensionsskulden ökat extremt mycket till följd av att den, enligt avtal, ska indexeras med prisbasbeloppets förändring i början av året. Prisbasbeloppet fastställs i juni året innan och i juni 2023 var KPI-inflationen mycket hög. Periodens negativa resultat beror också på att nämnderna har ett underskott mot budget för perioden på -35 mnkr. Tre av sju nämnder har positiv budgetavvikelse i perioden; regionstyrelsen, tekniska nämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Fyra av sju nämnder har underskott mot budget. Hälso- och sjukvårdsnämnden har den största budgetavvikelse på -32 mnkr. Högre kostnader än budgeterat för utomlänsvård, läkemedel, egen personal och inhyrd personal skapar avvikelser. Kostnaden för inhyrd personal har dock minskat med 26 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år.

Nettokostnadsutveckling i perioden är mycket hög och uppgår till 11 procent. Verksamhetens intäkter ökar med 6 procent medan verksamhetens kostnader ökar med 9 procent och avskrivningarna ökar med 6 procent. Bland intäkterna är det statsbidragen som står för den största ökningen. Personalkostnader inklusive pensioner ökar med 19 procent. Personalkostnader exklusive pensioner har en kostnadsökning på 6 procent vilken även det är högt.

Skatteintäkter och generella statsbidrag har tillsammans ökat med 3,4 procent i perioden, vilket är en låg ökning till följd av låg konjunkturen. Skatteintäkterna ökar med 3,3 procent och de generella statsbidragen ökar med 3,7 procent.

För att ha balans i ekonomin ska nettokostnaderna inte öka mer än skatteintäkterna, utjämningsbidragen och de generella statsbidragen.

Prognosen för årets resultat är ett mycket stort underskott på -311 mnkr. Det budgeterade resultatet är -127 mnkr vilket innebär att budgetavvikelsen uppgår till -184 mnkr. Balanskravsresultatet (årets resultat med justering för reavinster och orealiserade vinster/förluster i värdepapper) prognostiserats till -389 mnkr. Det innebär att hela resultatutjämningsreserven på 364 mnkr behöver nyttjas 2024 och resterande del återställas inom de tre följande åren.

Pensionskostnaderna bedöms öka med 152 mnkr till 829 mnkr vilket motsvarar en ökning med 22 procent under 2024. I jämförelse med år 2022 så är pensionskostnaderna dubbelt så höga 2024. Den kraftiga ökningen av pensionskostnaderna under 2023 och 2024 beror

till största del på den höga inflationen under 2022 och 2023 som gör att värdesäkringen av pensionsskulden blir så stor. Pensionskostnaderna har budgetavvikelse på - 37 mnkr.

Nämnderna prognostiserar för året 2024 ett samlat underskott mot budget på -183 mnkr. Alla nämnder utom gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på -96 mnkr. Budgetramen ökade 2024 med 149 mnkr motsvarande 7,4 procent. I prognosen ligger också tillfälliga sektorsbidrag på sammanlagt 60 mnkr. Nämndernas sammanlagda budgetram ökades med 6,3 procent 2024 motsvarande 388 mnkr. Det är en hög nivå men har trots det inte räckt för att nämnderna ska klara sin budget.

Investeringarna prognostiseras av nämnderna uppgå till 997 mnkr och exploatering 13 mnkr, totalt sammanlagt 1 010 mnkr. Den prognos som nämnderna lämnat innebär att 74 procent av budgeten kommer att utnyttjas. Efter första kvartalet har 10 procent eller 141 mnkr förbrukats. De senaste fem åren har 35 - 56 procent av budgeten förbrukats. Mot bakgrund av detta så är en investeringsprognos på 650 mnkr mer realistisk.

Baserat på prognoserna för resultat, investeringar och pensionsskuld kan en förenklad prognos på soliditeten beräknas. Soliditeten kommer att falla från 41,8 procent till 35,8 procent. Det är minskning på sex procentenheter. Det är framför allt det stora underskottet på -311 mnkr som är orsaken men även en hög investeringsnivå och en stor ökning av pensionsskulden påverkar soliditetstalen negativt.

De finansiella målen för resultat och soliditet bedöms inte kunna uppnås 2024.

Händelser av väsentlig betydelse

En fråga som är påtaglig är det fortsatt ekonomiskt kärva läget. Det märks tydligt både i samhället och för Region Gotland. Under första kvartalet har mycket tid lagts på analys av ekonomin och arbete med möjliga effektiviseringar inom regionens alla förvaltningar. Ett omfattande arbete pågår nu för att säkerställa att nämnderna bedriver sin verksamhet inom beslutad budget.

Sveriges Natomedlemskap innebar förnyat fokus på regionens beredskap- och säkerhetsarbete. Detta arbete ställer krav på verksamheterna i form av arbetsinsatser och kunskapshöjning och lär på sikt påverka ekonomin. Specifika verksamheter som är berörda är IT eftersom cyberhoten ökar, måltid där det inventerats krismenyer, krislager och krisplaner och upphandling som arbetar med försörjningsberedskap.

Den 6 februari lanserades den nya hemsidan - gotland.se, som är resultatet av två års arbete. Den nya hemsidan är den största omgörningen av Region Gotlands webbplats sedan lanseringen av den första versionen 1997.

Regiondirektören fattade i mars beslut om ändrad inriktning för uppdraget att utveckla Region Gotlands hållbarhetsarbete, ett beslut som koncernledningsgruppen står bakom. Istället för ett nytt styrdokument med mål till 2030 ska ett utvecklingsprogram för Region Gotlands hållbarhetsarbete tas fram.

PM10 är partiklar i luften med en diameter upp till 10 µm och korttidsexponering för höga halter av dessa kan orsaka andningsbesvär och andra luftvägssymtom. 2023 hade Gotland 46 överträdelser vid mätpunkten Österväg 17 och till och med 31 mars i år uppmäts 27 överträdelser vid samma mätpunkt. Inför vintersäsongen 2023/2024 byttes materialet för halkbekämpning från kalksten till granit, vilket bedömdes ge en minskning av partiklar i

luften eftersom granit är ett hårdare material som inte mals sönder lika lätt och därmed borde ge upphov till mindre damm.

Region Gotland har mottagit en planansökan från Heidelberg Materials för fabriksområdet i Slite. Huvudsyftet med planansökan är att ta ett helhetsgrepp om planförutsättningarna för området som bedöms ge de bästa förutsättningarna för både fabriken och Slites samhällsutveckling.

Från den första januari 2024 tog Region Gotland över ansvaret för återvinningsstationerna (ÅVS) från Förpackningsindustrierna AB. Besökarna på ÅVS ska kunna lämna in felanmälningar om fulla containrar eller bristande städning.

Regionstyrelsen tog den 31 januari 2024 beslut om att översiktsplanen ska ut på granskning. Planen gick ut på granskning den 13 mars och granskningsperioden varar fram till den 22 maj 2024. Ambitionen är att översiktsplanen ska antas av regionfullmäktige i december 2024.

Flertalet händelser i omvärlden som krig, ett försämrat säkerhetsläge, gängkriminalitet och en upplevd ökad risk för allvarliga händelser, hot och våld inom skolområdet visar att det finns behov av att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen ökar och intensifierar arbetet kring säkerhets- och beredskapsfrågor. Det övergripande ansvaret för att hålla ihop arbetet med dessa frågor ligger hos avdelningen för stöd och utveckling, men varje avdelning berörs och behöver sin egen specifika handlingsplan.

Kunskap inom källkritik och artificiell intelligens (AI) är avgörande för att kunna navigera i dagens komplexa och snabbt föränderliga samhälle. Under vårterminen 2024 rekryteras en förstelärare till Wisbygymnasiet inom dessa områden. Som förstelärare förväntas man bidra till skolutveckling utifrån de behov som finns inom verksamheten. Det aktuella uppdraget innebär att utveckla undervisningen i källkritiskt förhållningssätt samt öka kunskaperna om AI:s möjligheter och utmaningar i skolan.

Nationellt fortsätter den självrapporterade psykiska ohälsan och stillasittandet att öka enligt senaste rapport från Folkhälsomyndigheten. Region Gotland ser inte något undantag för Gotland. Vi ser också att problematisk frånvaro fortsätter vara hög, vilket är mycket bekymmersamt och en stor riskfaktor för att elever ska nå både utbildningens mål och för att utveckla ohälsa och utanförskap.

Nätverket Kommunens kvalitet i korthet (KKiK) presenterade i början av året en sammanställning av de senaste mätningarna av Region Gotlands kvalitet. Här är några av resultaten som var väldigt positiva: Individ- och familjeomsorgen är snabb med beslut om försörjningsstöd, bland de bästa i landet. Resultatet av brukarundersökningen inom särskilt boende är bland de bästa i jämförelsen. Personalkontinuiteten i hemtjänsten är hög och resultatet är bland de bästa i landet.

Individ- och familjeomsorgen har fattat ett inriktningsbeslut om att implementera sociala insatsgrupper, SIG, som arbetssätt inom Region Gotland. Genom detta arbetssätt önskar socialtjänst och skola tillsammans med polismyndigheten arbeta gentemot målgruppen unga med normbrytande och kriminellt beteende. Ett arbete pågår för att skapa organisatoriska förutsättningar för detta arbetssätt som kommer innebära ett kunskapsbaserat och sammanhållet stöd för målgruppen.

Tack vare en omfattande marknadsföringskampanj och ett erbjudande om bonus till sommarvikarier ser läget med rekryteringen inför sommaren inom socialförvaltningen betydligt bättre ut än de senaste åren.

Arbete pågår med att utveckla förenklad ansökan för serviceinsatser och trygghetslarm inom hemtjänsten. Syftet är att möjliggöra vissa insatser utan biståndsprövning för medborgare som fyllt 75 år. Socialnämnden kommer ta del av och besluta om införande under juni 2024.

Rehabkörkortet är nu under breddinförande med start på äldreboendena på Fältgatan och Pjäsen. Efter sommaren går införandet vidare med boende på norra och mellersta Gotland. Rehabkörkort innebär att personal i äldreomsorgen utbildas i förflyttningsteknik, hjälpmedel och vardagsrehabiliterande insatser.

Den 1 januari 2024 trädde ett nationellt avtal för avrop av hyrpersonal i kraft. Region Gotland anslöt till det nya avtalet 1 mars, då regionens tidigare avtal löpte ut. Under en tid har samtliga regioner arbetat fram ett gemensamt ramavtal med målet att nå en ökad trygghet och kontinuitet för patienterna och en mer långsiktigt stabil bemanning i vården. Med en gemensam prismodell minskar konkurrensen mellan regionerna. Det är ännu för tidigt för att några tydliga effekter av det nya avtalet.

För att öka tillgängligheten till folktandvården har samtal förts med Region Stockholm och en klinik i Nynäshamn. Kliniken i Nynäshamn har möjlighet att ta emot gotländska patienter där de som hänvisas främst skulle vara nya vuxna patienter med akuta besvär. Själva resan till och från fastlandet, och eventuell övernattning, står patienten för själv, liksom eventuellt inkomstbortfall från arbetet.

Väsentliga personalförhållanden

Bemanningsfrågor och kompetensförsörjningen är en fortsatt utmaning för Region Gotland. Förvaltningarna rapporterar om svårigheter att rekrytera sjuksköterskor, socionomer och andra specialistkompetenser. Utvärdering och analyser av de nya reglerna kring dygnsvila som trädde i kraft den 1 oktober 2023 samt 1 februari 2024 pågår på förvaltningarna. De nya reglerna har inneburit förändringar av scheman för medarbetare inom främst hälso- och sjukvårdsförvaltningen, socialförvaltningen och räddningstjänsten, men har även påverkat beredskapsorganisationen på teknikförvaltningen. Region Gotland har ansökt, och fått beviljat dispens för 2024, från de nya reglerna för två verksamheter vid hälso- och sjukvårdsförvaltningen på grund av brist på läkare. Även räddningstjänsten har fått dispens från reglerna om dygnsvila för att klara sommaren.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har fattat beslut om ett besparingspaket för att minska kostnaderna för bland annat hyrpersonal och varje ny rekrytering, förutom vissa yrkesgrupper, ska föregås av en vakansprövning av förvaltningsledningen. Även barn- och utbildningsnämnden fattade i februari beslut om en allmän vakansprövning vid rekrytering, beslutet gäller samtliga verksamheter inom nämndens ansvarsområde.

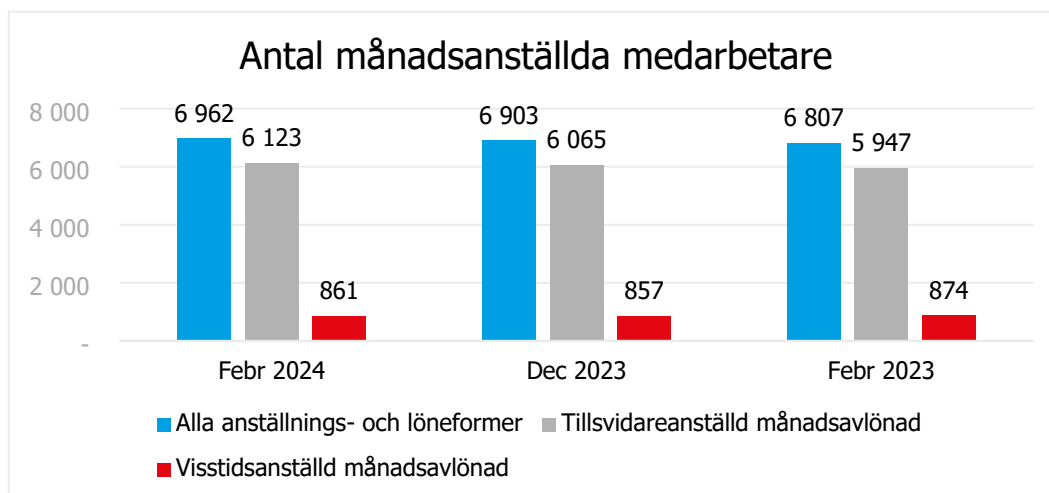
Antal medarbetare

Personalstatistiken och personalkostnaderna i rapporten baseras på siffror till och med februari 2024.

Region Gotland hade i februari 2024, 6 962 månadsanställda medarbetare vilket är en ökning med 155 medarbetare. 6 123 av medarbetarna var tillsvidareanställda och 861 visstidsanställda. I december 2023 var antalet månadsanställda 6 903 medarbetare. Det har

således skett en ökning med 59 medarbetare sedan årsskiftet. Även antal årsarbetare enligt anställningsavtal har ökat. I februari 2024 låg nivån på 6 766 vilket är en ökning med 154 i jämförelse med februari 2023.

Antalet anställda har ökat i samtliga förvaltningar förutom regionstyrelseförvaltningen. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen uppger att gymnasieskolan och grundskolans verksamheter har ökat, medan förskolan har minskat genom att till exempel arbeta med mer strategisk bemanning genom så kallade ”husvikarier/områdesvikarier”. Socialförvaltningen har bland annat anställt fler sjuksköterskor med hjälp av statsbidrag, öppnat ett nytt boende inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning och en verksamhet för personlig assistans samt att de nya schemareglerna ökar behovet av anställda. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen uppger att den största ökningen finns inom den somatiska specialistsjukvården, övertagandet av njurverksamheten samt rekrytering av andra personalkategorier för att täcka vakanser för exempelvis sjuksköterskor. Effekterna av vakansprövning och anställningsstopp med vakansprövning som införts av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen respektive hälso- och sjukvårdsförvaltningen är ännu för tidigt att följa upp.

Den faktiskt arbetade tiden för månads- och timavlönade, omräknat till heltidsarbetande, är i februari 2024, 5 649,2. Det är en ökning med 343,3 medarbetare i jämförelse med samma period 2023. I december 2023 motsvarade den faktiskt arbetade tiden 5 196 heltidsarbetande. Ökningen av den faktiskt arbetade tiden beror bland annat på att fler anställda och ökade sysselsättningsgrader. Hur röda dagar och skottår 2024 har infallit jämfört med tidigare år bidrar också till att den faktiskt arbetade tiden har ökat. Övertiden har minskat, i februari 2024 motsvarande övertiden 38,6 heltidsarbetande vilket är en minskning med cirka 4 heltidsarbetande i jämförelse med februari 2023. Sjukfrånvaron motsvarade i februari 2024, 459 heltidsarbetande vilket är snarlikt nivån under februari 2023. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är oförändrad och ligger på 96,59 procent under februari 2024.

	Heltidsarbetare Jan - Feb 2024	Heltidsarbetare Jan - Feb 2023	Förändring
Region Gotland	5 649,2	5 305,9	343,3
21 Miljö- och byggnämnd	113,5	111,3	2,2
22 Teknisk nämnd	498,2	455,3	42,9
23 Räddningstjänst	55,4	51,6	3,7

41 Barn- och utbildningsnämnd	1 379,5	1 322,6	56,9
46 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	356,2	340,7	15,4
52 Socialnämnd	1 366,9	1 285,6	81,3
82 Hälso- och sjukvårdsnämnd	1 425,7	1 313,5	112,2
90 Regionstyrelseförvaltning	454,0	425,4	28,6

Här visas faktiskt arbetad tid (produktionstid) uttryckt i heltidsarbetare. Den tid en anställd är ledig/frånvarande (ej produktionstid) är borträknad. Tabellen presenteras med en decimal vilket innebär att viss avrundning sker.

Personalkostnaderna har ökat med 6 procent. Ökningen beror på att antalet medarbetare, att den arbetade tiden har ökat och att utfallet av löneöversyn 2023 inte finns med i personalkostnaderna för de första månaderna 2023. Utfallet av löneöversyn 2023 blev 3,66 procent.

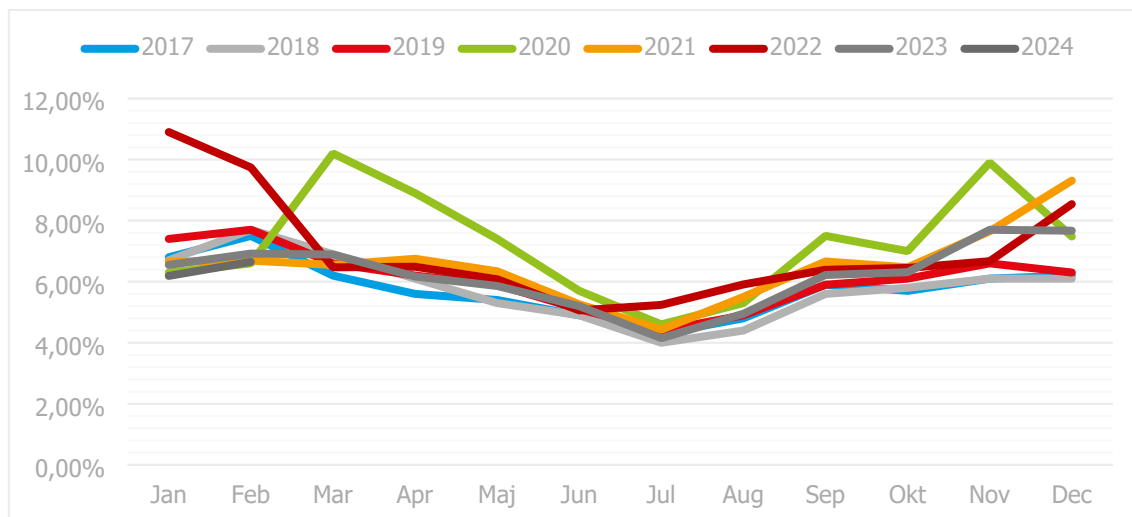
Sjukfrånvaro

Det ackumulerade sjuktalet för perioden januari-februari 2024 uppgår till 6,4 procent. Jämfört med samma period föregående år, ses en sänkning av sjuktalet med 0,3.

Kvinnor och mäns sjuktal minskar lika mycket under perioden. Minskningen fördelar sig även relativt jämnt över alla åldrar men är lägst i gruppen 30-49 år. De lägsta sjuktalen finns just nu i åldersgruppen 29 år eller yngre. Orsaken till sänkningen av sjuktalet finns i korttidsfrånvaro dag 1-14 som minskar något jämfört med föregående år.

Hos förvaltningarna ses lägre ackumulerade sjuktal för perioden januari-februari 2023 i fyra förvaltningar medans de ökar hos teknikförvaltningen och är i stort oförändrade hos socialförvaltningen.

Sett ur ett längre perspektiv är sjuktalen under början av 2024 jämförbara med samma period tidigare år om man bortser från 2022 som hade en kraftig pandemipåverkan. Det ska dock noteras att månadsnoteringarna i både januari och februari ligger historiskt lågt, vilket kan ge i indikation och goda förutsättningar för resterande del av året kopplat till sjuktalsutveckling. Korttidsfrånvaron i regionens verksamheter är den viktigaste faktorn att fokusera kring, då längre sjukskrivningar nästan alltid föregås av korttidsfrånvaro. Början av 2024 visar på positiva tendenser gällande korttidsfrånvaro men samtidigt ses en ökning i sjukskrivningarna 15-90 dagar vilket bör följas och utvärderas.

Ekonomisk uppföljning

Periodens resultat -236 mnkr

Resultatet för perioden uppgår -236 mnkr. Den främsta anledningen till det mycket stora underskottet i perioden är att pensionsskulden ökat extremt mycket till följd av att den enligt avtal ska indexeras med prisbasbeloppets förändring i början av året. Prisbasbeloppet fastställs i juni året innan och i juni 2023 var KPI-inflationen mycket hög. Periodens negativa resultat beror också på att nämnderna har ett underskott mot budget på -35 mnkr. Fyra nämnder av sju har underskott mot budget. Hälso- och sjukvårdsnämnden har den största budgetavvikelse på -32 mnkr.

Nettokostnadsutveckling i perioden är mycket hög och uppgår till 11 procent. Verksamhetens intäkter ökar med 6 procent medan verksamhetens kostnader ökar med 9 procent och avskrivningarna ökar med 6 procent. Bland intäkterna är det statsbidragen som står för den största ökningen. Personalkostnader inklusive pensioner ökar med 19 procent. Personalkostnader exklusive pensioner har en kostnadsökning på 6 procent vilken även det är högt.

Skatteintäkter och generella statsbidrag har tillsammans ökat med 3,4 procent i perioden, vilket är en låg ökning till följd av lågkonjunkturen. Skatteintäkterna ökar med 3,3 procent och de generella statsbidragen ökar med 3,7 procent.

Finansiella intäkter har ökat med 43 mnkr jämfört med föregående år och förklaringen är stark inledning på de finansiella marknaderna det första kvartalet. Avkastningen på de finansiella placeringarna har hittills varit +8,8 procent motsvarande 58 mnkr. Marknadsvärdet på pensionsportföljen var den 31 mars 729 mnkr. Under perioden har nya avsättningar med 12,6 mnkr gjorts.

De finansiella kostnaderna har däremot ökat med 101 mnkr och det beror på pensionsskuldens indexering. De finansiella kostnaderna för pensionsskulden är 126 mnkr under första kvartalet.

Resultaträkning, mnkr

	Budget 2024	Utfall jan-mars 2024	Utfall jan-mars 2023	Prognos 2024	Bokslut 2023
Intäkter	4 918	1 171	1 107	4 859	4 863
Kostnader	-11 336	-2 944	-2 700	-11 505	-11 096
Avskrivningar	-372	-84	-79	-370	-331
Verksamhetens nettokostnader	-6 790	-1 857	-1 672	-7 016	-6 564
Skatteintäkter	4 809	1 192	1 154	4 797	4 696
Generella statsbidrag och utjämning	2 006	499	481	1 996	1 924
Verksamhetens resultat	25	-166	-37	-223	56
Finansiella intäkter	5	59	16	64	66
Finansiella kostnader	-157	-129	-28	-152	-124
Årets resultat	-127	-236	-49	-311	-2
Användning av RUR (resultatutjämningsreserv)	127				
Balanskravsresultat	0				

Årsprognos -311 mnkr

Prognosen för årets resultat är ett mycket stort underskott på -311 mnkr. Det budgeterade resultatet är -127 mnkr innebär att budgetavvikelsen uppgår till -184 mnkr. Nämndernas prognostiserade budgetavvikelse uppgår till -183 mnkr medan finansförvaltningen har en liten budgetavvikelse på -1 mnkr.

Alla nämnder utom gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på -96 mnkr. Stora underskott finns även i socialnämnden, barn och utbildningsnämnden och tekniska nämnden. I förhållande till sin budget har miljö- och byggnämnden och räddningstjänsten procentuellt sett stora budgetavvikelser.

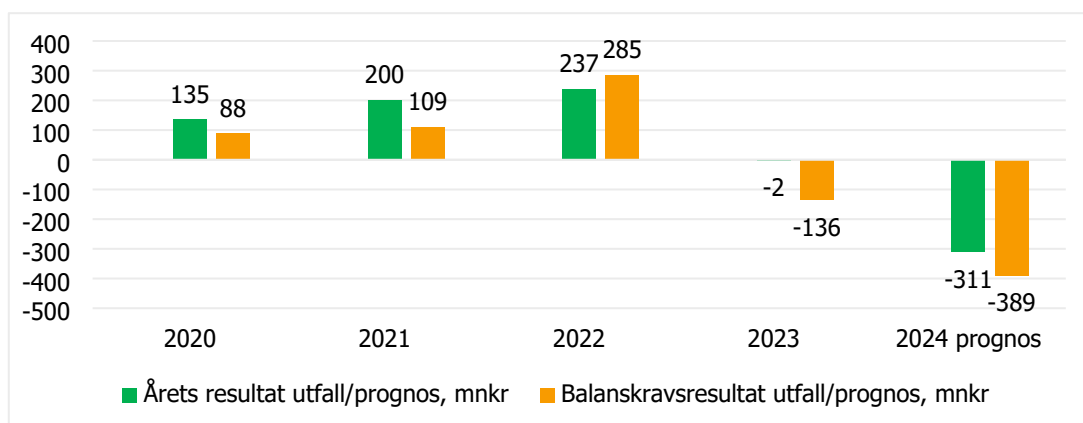
Under finansförvaltningen redovisas intäkter från fastighetsförsäljningar, skatter och generella statsbidrag, pensionskostnader samt finansiella intäkter och kostnader.

Pensionskostnaderna bedöms öka med 152 mnkr till 829 mnkr vilket motsvarar en ökning med 22 procent under 2024. I jämförelse med år 2022 så är pensionskostnaderna dubbelt så höga 2024. Den kraftiga ökningen av pensionskostnaderna under 2023 och 2024 beror till största del på den höga inflationen under 2022 och 2023 som gör att värdesäkringen av pensionsskulden blir så stor. Pensionskostnaderna har budgetavvikelse på -37 mnkr.

Skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag prognostiseras öka med endast 2,6 procent enligt SKR:s skatteprognos från februari. Skatteunderlaget har en mycket svag ökning på 2,7 procent som beror på att antal timmar inte ökar alls. Det som gör att skatteunderlaget ändå ökar är att lönerna kommer att öka. Det reala skatteunderlaget bedöms bli negativt för andra året i följd på grund av höga kostnadsökningar. En svag ökning av skatteunderlaget i kombination med att antal invånare minskade 2023 gör att budgetavvikelsen för skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag bedöms bli -22 mnkr.

Finansnettot prognostiseras få en positiv budgetavvikelsen på 64 mnkr. Det beror främst på att den positiva avkastningen på de finansiella placeringarna i kvartal 1 med 58 mnkr har tagits med i årsprognosen samt att de finansiella kostnaderna väntas bli något lägre än budgeterat. Det finns dock en osäkerhet i hur børsutvecklingen för helåret kommer att bli som gör att finansnettot både kan bli bättre eller sämre.

Nettokostnaderna inklusive finansnettot prognostiseras öka med 7 procent, vilket är en mycket stor ökning. För att ha balans i ekonomin ska nettokostnaderna inte öka mer än skatteintäkterna, utjämningsbidragen och de generella statsbidragen.

Nämndernas periodresultat och årsprognos

Nämndernas periodresultat -35 mnkr

Nämnderna har ett samlat underskott mot budget på -35 mnkr. Tre av sju nämnder har positiv budgetavvikelse i perioden; regionstyrelsen, tekniska nämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Övriga nämnder har i varierande grad underskott.

Sammanställning av utfall och prognos per nämnd, mnkr

Nämnd	Budget	Utfall	Avvikelse	Årsbudget	Prognos	Helårs-	Bokslut
	jan-mars	jan-mars	jan-mars	2024	2024	avvikelse	2023
Regionstyrelsen	162	151	11	582	585	-3	-4
<i>varav</i>							
<i>politikerorganisationen</i>	9	8	1	37	34	3	4
<i>regionstyrelseförvaltningen</i>	136	125	11	478	478	0	4
<i>räddningstjänst</i>	17	18	-1	67	73	-6	-12
Tekniska nämnden	75	73	2	249	267	-18	31
Miljö- och byggnämnden	15	21	-6	67	74	-7	-6
Barn- och utbildningsnämnden	355	356	-1	1 434	1 459	-25	-39
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	96	92	4	385	379	6	0
Socialnämnden	409	422	-13	1 699	1 739	-40	6
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	515	547	-32	2 161	2 257	-96	-229
Summa	1 627	1 662	-35	6 577	6 760	-183	-241

Hälsa- och sjukvården har det största underskottet på -32 mnkr. Högre kostnader än budgeterat för utomlänsvård, läkemedel, egen personal och inhyrd personal skapar avvikelsen. Kostnaden för inhyrd personal har dock minskat med 26 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år.

Socialnämnden har en budgetavvikelse på -13 mnkr i perioden och det beror på underskott i LSS-verksamheten.

Miljö- och byggnämnden har ett underskott på -6 mnkr för det första kvartalet. Det är intäkter från taxor och avgifter som är anledningen underskottet, budgetavvikelsen är -7 mnkr. I jämförelse med motsvarande period 2023 har intäkterna minskat med 20 procent medan personalkostnaderna har ökat med 7 procent.

Barn- och utbildningsnämnden och räddningstjänsten har båda ett underskott mot budget i perioden på -1 mnkr.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har positiv budgetavvikelsen i perioden på 4 mnkr. Nämnden har positiva budgetavvikelser för bland annat statsbidragsintäkter och personalkostnader.

Regionstyrelseförvaltningen har överskott mot budget i perioden med 11 mnkr. Både intäkter och kostnader har positiva budgetavvikelser. Statsbidrag har något högre utfall än budgeterat. På kostnadssidan är det köp av tjänster och kapitalkostnader som har positiva budgetavvikelser. Posterna är svåra att periodisera. På årsbasis kommer avvikelserna att minska.

Nämndernas årsprognos -183 mnkr

Nämnderna prognostiserar ett samlat underskott mot budget på -183 mnkr. Alla nämnder utom gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar underskott. Nämndernas sammanlagda budgetram ökades med 6,3 procent inför 2024 motsvarande 388 mnkr. Det är en hög nivå men har trots det inte räckt för att nämnderna ska klara sin budget.

Hälso- och sjukvårdsnämnden prognostiserar ett mycket stort underskott på -96 mnkr. Nämnden fick ökad budgetram med 149 mnkr motsvarande 7,4 procent. I nämndens prognos ingår de tillfälliga statsbidragen till regionerna 2024 (sektorsbidragen), både det som beslutades inför 2024 och det som förväntas beslutas i vårandringsbudgeten 2024. Tillsammans uppgår de två sektorsbidragen till cirka 60 mnkr. De stora budgetavvikelserna finns på kostnadssidan; hyrpersonal -78 mnkr, personalkostnader -19 mnkr, läkemedel och sjukvårdsmaterial -28 mnkr samt labb- och röntgentjänster -14 mnkr. Kostnaderna för hyrpersonal prognostiseras dock att minska med 30 procent motsvarande 57 mnkr jämfört med föregående år men ligger trots det fortfarande över budget. Nämnden arbetar med ett besparingsprogram för att minska kostnaderna bland annat anställningsstopp med undantag för vissa yrkesgrupper där det råder en bristsituation.

Socialnämnden har ett prognostiserat underskott på -40 mnkr. Underskotten finns inom LSS-verksamheten med en årsprognos på -80 mnkr och individ- och familjeomsorgen med en årsprognos på -7 mnkr. Underskottet i dessa verksamheter kompenseras av överskott i äldreomsorgsverksamheten. Nämnden arbetar med olika typer av åtgärder för att minska kostnaderna med fokus på bemanning, schemaläggning och att sänka sjuktalet.

Barn- och utbildningsnämnden har en årsprognos på -25 mnkr och det är inom grundskolan underskottet finns. Nämnden har lagt besparingskrav på resultatenheter och skolområden i grundskolan.

Tekniska nämnden har lämnat en årsprognos på -18 mnkr. Den skattefinansierade verksamheten prognostiserar överskott på 9 mnkr medan den avgiftsfinansierade verksamheten har en negativ årsprognos på -28 mnkr. Underskottet finns i VA-verksamheten som har en årsprognos på -30 mnkr. Det är kostnaderna som prognostiseras

bli högre än budgeterat och det beror bland högre kostnader för vattenrening kopplat till vattentäkten i Langs hage. Nämnden arbetar med att ta fram åtgärdsförslag för att minska kostnaderna i alla verksamheter.

Miljö- och byggnämnden har en årsprognos på -7 mnkr. prognostiserat en negativ budgetavvikelse på -7 mnkr. Den främsta anledningen är att intäkterna inte når upp till budgeterad nivå. Budgetavvikelsen för taxor och avgifter är -10 mnkr. Den största budgetavvikelsen finns i avdelningen Bygglov som har en årsprognos på -6 mnkr kopplat till främst lägre intäkter. De lägre intäkterna beror på en kombination av ett lägre inflöde av bygglovsansökningar och planansökningar, att taxorna inte täcker självkostnad samt att medarbetare arbetar med resurskrävande uppdrag (översiktsplan, luftkvalitet, VA-plan) som inte ger intäkter till nämnden. Fokus hos nämnden är att öka intäkterna bland annat genom en översyn av nämndens taxor.

Räddningstjänsten har en årsprognos på -6 mnkr. Räddningstjänsten har de senaste åren haft stora underskott i förhållande till sin budgetomslutning. De främsta orsakerna till detta är personalkostnader för heltidsförstärkning i Slite, omförhandlat pensionsavtal och kompetensutveckling samt kostnadsökningar på varor och tjänster.

Nettokostnadsutveckling i nämnderna

Intäkter och kostnader i nämnderna, mnkr

	Utfall jan-mars 2024	Utfall jan-mars 2023	Procentuell skillnad
Taxor och Avgifter	156	155	0,6%
Bidrag	172	148	16,2%
Försäljning vara/tjänst	175	174	0,6%
Intern resursfördelning	476	458	3,9%
Övriga intäkter	190	171	11,1%
Totala intäkter	1 169	1 106	5,7%
Personal	-1 099	-1030	6,7%
Köp av tjänst	-169	-178	-5,1%
Köp huvudverksamhet	-342	-334	2,4%
Förbrukningsmaterial	-196	-189	3,7%
Lokaler	-229	-224	2,2%
Avskrivningar, internränta	-106	-90	17,8%
Intern resursfördelning	-478	-453	5,5%
Övriga kostnader	-212	-206	2,9%
Summa kostnader	-2 831	-2 704	4,7%
Nettokostnad	-1 662	-1 598	4,0%

Nämndernas nettokostnader i perioden har ökat med 4 procent. Intäkterna har ökat med 5,7 procent och kostnaderna har ökat med 4,7 procent.

Bland intäkterna är det bidragen som har ökat mest, 16,2 procent eller 63 mnkr. Bland bidragen är det statsbidragen som står för huvuddelen av ökningen och det är statsbidragen till hälso- och sjukvården som ökat.

Personalkostnaderna har ökat med 6,7 procent. Löneöversynen 2023 gav en genomsnittlig löneökning på 3,7 procent och förklarar en del av kostnadsökningen i perioden. Arbetade timmar under perioden januari-februari har ökat med 6,5 procent vilket motsvarar ca 344 heltidsarbetare och förklarar också att personalkostnaderna har ökat.

Köp av tjänster har minskat med 5,1 procent. Det beror på att kostnaden för hyrpersonal minskat med 24 mnkr. Övriga köpta tjänster ökar däremot i kostnad.

Avskrivningar och internränta har en hög ökningstakt på 17,8 procent. Det beror både på att internräntan höjts och att avskrivningarna ökar till följd av föregående års investeringar. Internräntan höjdes från 1 procent till 2 procent 2024.

Köp av huvudverksamhet har en måttlig ökning på 2,4 procent. Det beror på att köp av hälso- och sjukvård minskat med 8 procent. Köp av verksamhet inom förskola, gymnasieskola, äldreomsorg och LSS har däremot ökat.

Förbrukningsmaterial har ökat med 3,7 procent. Livsmedel har ökat med 10,8 procent och läkemedel med 9 procent. Bland övriga kostnader kan noteras att transporter och resor har minskat med 17,8 procent.

Eftersom ingen fullständig periodisering görs i delårsrapport 1 är en jämförelse av nettokostnadsutvecklingen mellan åren lite osäker.

Åtgärder för att beslutad budget inte ska överskridas

Vid regionstyrelsens sammanträde i mars 2024 beslutades att samtliga nämnder ska vidta nödvändiga åtgärder under 2024 för att beslutad budget inte ska överskridas. Nedan följer en redogörelse kring vilka åtgärder respektive nämnd vidtagit samt vilka förväntade effekter vidtagna åtgärder förväntas få.

Regionstyrelsen – Regionstyrelseförvaltningen

Förvaltningens samlade prognos för 2024 är ett nollresultat. Medvetenhet finns om det ekonomiskt kärva läget och förvaltningen kommer att följa de gemensamma insatser som beslutats för att minska kostnaderna 2024. Förvaltningen kommer även ha ett särskilt fokus på de verksamheter som prognostiserar underskott.

Regionstyrelsen – Räddningstjänst

Som en del i att få en ekonomi i balans har det beslutats att den heltidspersonal som under lång tid bemannat Slite brandstation ska börja reduceras med start i mars. Fortsättningsvis bemannar RiB-anställd personal stationen i Slite hälften av tiden och resterande tid stöttar heltidsorganisationen från Visby med två medarbetare. Detta ger möjlighet att rekrytera internt för arbetet med att förbereda hanteringen av räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB).

På grund av det nya omvärldsläget har det gjorts en överenskommelse med MSB om två finansierade resurser. En planeringsresurs och en utbildningsresurs som under tre år ska stödja och genomföra utbildningsinsatser för befintlig personal. Detta förväntas förlängas. Räddningstjänsten har två medarbetare som under våren gått i pension varav en kvarstår som timanställd. Dessa naturliga avgångar kommer inte att ersättas.

Räddningstjänstens handlingsprogram anger organisationens normala bemanning och förmåga. Om det finns ett bedömt behov av ändringar i den till exempel vid större event eller ansträngd personalsituation kan räddningschefen besluta om en ökning eller minskning av denna. Sådana beslut ska avrapporteras till regionstyrelsen. Räddningstjänsten arbetar med att sänka inköpskostnaderna för att komma inom budget. Alla inköp ska värderas noga.

Tekniska nämnden

Teknikförvaltningens prognos för de skattefinansierade verksamheterna är positiv och uppgår till 9,1 miljoner kronor. De skattefinansierade verksamheterna som redovisar en negativ helårsprognos är samhällsbetalda resor, -8,9 miljoner kronor, och fastighetsförvaltningen, -2,2 miljoner kronor.

Det behov av höjd internhyra som redovisades inför 2024 uppgick till 37 miljoner kronor. Höjning som motsvarade kostnadstäckning om 27 miljoner kronor beviljades. Det här innebär en stor utmaning för fastighetsförvaltningen att ha en ekonomi i balans. Därtill har kostnadsökning för bland annat nätavgifter för el blivit väsentligt större än förväntat. Fastighetsförvaltningsavdelningen gör löpande än mer noggranna bedömningar vilka reparations och underhållsåtgärder som är nödvändiga och omfattningen av dem. Det är en svår balansgång att hålla kostnaderna nere men samtidigt inte dra på sig större kostnader framöver orsakade av bristande underhåll.

Från 2023 har nyttjandet av samhällsbetalda resor ökat. De som nyttjar färdtjänst och sjukresor åker oftare och längre sträckor än tidigare. Utöver det begärdes ingen indexuppräknings för särskild kollektivtrafik 2023, samtidigt som kostnaderna ökade mer än tidigare. För att hantera verksamhetens underskott finns följande tänkbara åtgärder:

- Begränsa öppettider för färdtjänsten till att motsvara den för den allmänna kollektivtrafiken.
- Göra det möjligt för individer med färdtjänstillstånd att åka gratis i allmänna kollektivtrafiken.
- Ta bort omvägstiden för färdtjänst (ökar möjligheten till samplanering av resor).
- Avskaffa arbetsresekortet.
- Avskaffa möjlighet till resor i annan kommun/län.
- Höja egenavgiften till att motsvara 20-25 procent av resans kostnad.

Dessa åtgärder beräknas sammantaget ge en kostnadssänkning med 6,1 till 7 miljoner kronor, vilket motsvarar 70-80 procent av det prognosticerade underskottet (8,8 miljoner kronor). För 80 procent kostnadssänkning krävs att egenavgiften höjs med 25 procent. Den lägre kostnadssänkningen är en beräkning av en höjd egenavgift med 20 procent. Åtgärdsförslagen presenteras för tekniska nämndens beredningsgrupp för kollektivtrafikfrågor under april månad.

För VA-verksamheten prognostiseras underskott om -30,3 miljoner kronor. Det egna kapitalet uppgår till 25,3 miljoner kronor. Prognosen innebär således att det egna kapitalet vid årets slut istället blir negativt -5 miljoner kronor. En rad åtgärder har presenterats för att minimera underskottet, bland annat:

- Översyn av elabonnemang.

- Övergång till el-bilar skjuts framåt i tiden. Se om ökad samordning avseende nyttjande av verksamhetens fordon är möjlig. Utredda om en gemensam spohall på Skarphäll kan fungera.
- Utredda om det är möjligt att ha gemensamma verkstäder med den skattefinansierade verksamheten.
- Se på avtal för inköp och lagerhållning av kemikalier.
- Översyn av arbetsätt och kostnader för tvätt av membran och pumpar till avloppsledningar.

Därutöver gäller de gemensamma insatser som har beslutats för samtliga verksamheter för att minska kostnaderna 2024:

- Alla verksamheter ska vara mycket återhållsamma. Alla beslut och uppdrag som innebär utgifter ska övervägas noga.
- Samtliga medarbetare ska i första hand ta ut semesterdagar före flex- eller komplementdagar i de fall det finns risk att semesterdagar över trettio annars betalas ut i pengar eller att de lagstadgade 20 dagarna av årets semester ej kan tas ut.
- Minska på resandet och i första hand delta i möten och konferenser digitalt
- Alla konferenser ska i första hand läggas i egna lokaler
- Antalet leasingbilar ska ses över och en minskning ska utredas
- Investeringar ska om möjligt skjutas fram eller omprövas.

Miljö- och byggnämnden

Då det är tydligt att intäkterna har den största negativa påverkan på resultatet har samhällsbyggnadsförvaltningens lagt störst fokus på detta. Arbetet påbörjades redan under 2023.

En genomlysning av samhällsbyggnadsförvaltningens taxor startade under 2023.

Genomlysning visade att kostnaderna inte har täckts av intäkterna från taxan i enlighet med självkostnadsprincipen. Självkostnadsprincipen gäller som huvudregel för kommunal verksamhet enligt 2 kap 6 § kommunallagen: Kommuner och regioner får inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.

Genomlysningen av plan- och bygglovstaxan har gjorts genom att följa SKR:s taxekonstruktionsmodell som är en tvåstegsprocess där det initialt räknas ut en handläggningskostnad per timme, därefter räknas kostnaderna för bygglov i taxetabellen fram genom att uppskatta tidsåtgången i respektive process. Även en revidering av antal timmar har genomförts genom att information från sakkunniga inom bygglov samlats in. Utöver detta arbete har en kommunjämförelse genomförts på antal timmar för att säkerställa rimligheten. Arbetet har således generat en höjning då både timtaxan samt antal timmar har setts över. I kommunjämförelser så ligger uppskattade timmar på respektive bygglov i paritet med rikssnittet och timtaxa något högre än medianen, men inte i närheten av det högsta timpriset.

Genomlysningen av de faktorer som påverkar timpriset i taxan för geografisk information visade att endast justering av timpriset var aktuellt. Det innebär att nedlagd arbetstid inte har förändrats.

Genomlysning av timpriset inom miljöbalkstaxan har genomförts. I takt med att omvärldsfaktorer så som inflation, ökade gemensamma kostnader som lokalkostnader, drivmedel med mera så behöver även detta timpris justeras. Miljöbalkstaxan baseras på timpriser till skillnad mot plan- och bygglovstaxan.

Timpriset för livsmedelskontrollen innehåller både direkta och indirekta kostnader. Exempel på direkta kostnader är löner till livsmedelsinspektörer som genomför kontrollen och exempel på indirekta kostnader är den del av förvaltningsövergripande kostnader som ska bäras av livsmedelskontrollen. Samhällsbyggnadsförvaltnings genomlysning av de faktorer som påverkar timpriset för livsmedelskontroller visar att omvärldsfaktorer som drivit upp priser i samhället även påverkar taxans timpris. Därför har även denna timtaxa justerats.

De nya taxorna som förväntas antas i regionfullmäktige kommer inte ge full effekt under 2024 utan först under 2025 beräknas ovanstående taxor ge full årseffekt.

Den nya plantaxan som antogs i regionfullmäktige oktober 2023 har en längre fördröjning i ekonomisk effekt då det finns avtal som är bindande med den gamla taxan. Endast nya avtal kan tecknas med nya taxan för planärenden.

Ett nytt arbetssätt inom bygglov har medfört att tidsgränsen för lovansökningar har förbättrats. Det innebär att den sökande får svar i tid och att reduktion för nya ansökningar minskar. Lovansökningar reduceras med en femtedel varje vecka som handläggningstiden överskrider tio veckor.

Inom arbetet med projekt Slite har samarbete med regionstyrelseförvaltningen inletts för att se på möjligheter att söka extern finansiering för delar av projektet.

Mark- och exploateringsavdelningen ser en risk att projekten Stadsutveckling Visborg och Gråbo överskrider budget för driftsprojekt under 2024. Avdelningen kommer i första hand omprioritera inom befintlig ram. I ett andra steg kommer avdelningen söka om en ramutökning.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 6 februari 2024 att införa resultatförbättringskrav och vakansprövning för resultatenheter och skolområden inom avdelningen grundskola. Beslutet grundade sig på bokslutet för 2023 där avdelningen grundskola gjorde ett negativt resultat på 29,5 miljoner kronor.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen hade innan nämndens beslut påbörjat arbete med att samtliga resultatenheter och skolområden skulle inkomma med åtgärdsplaner senast den 2 februari. Alla skolområden och resultatenheter har inkommit med åtgärdsplaner.

Effekten av inlämnade åtgärdsplaner skulle resultatmässigt innebära att avdelningen grundskola inte kommer att uppnå ett balanserat resultat för år 2024 utan avdelningen kommer att göra ett negativt resultat på 10,6 miljoner kronor. Under år 2025 kommer avdelningen att uppnå ett balanserat resultat med ett positivt resultat på 3,4 miljoner kronor, se nedan tabell:

Skolområde	Årsprognos 2024	Årsprognos 2025
Anpassad skola	337	1 310
Modersmål	-1 331	1 220
Gotlands Norra	-2 000	335
Gotlands resursskola	-450	50
Klinte	-636	6

Lyckåker	267	461
Norrbacka	0	-200
Roma	-600	650
Solberga	-1 100	-600
Sudret	-1 693	0
Terra Nova	-907	0
Tjelvar	281	556
Väskinde	-2 300	-1 000
Västerhejde	-483	584
Totalt	-10 615	3 372

När verksamheten nu har lämnat årsprognosen i samband med delårsrapport 1 kan det ses att vissa enheter inte kommer att uppnå resultatkravet. Sammantaget så har avdelningen grundskola lämnat en negativ årsprognos på 15,8 miljoner kronor. Differensen som uppstår mellan inlämnade åtgärdsplaner och årsprognos är 5,2 miljoner kronor.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen kommer som ett ytterligare led i ekonomistyrningen att ha en fördjupad genomgång med rektorerna, hur de kan använda de förvaltningsspecifika analys- och prognosmodeller som finns att tillgå för prognosarbete och kontroll över sin ekonomi.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har ett fortsatt fokus på utvecklingen av ekonomin samt att återhållsamhet gäller. Förvaltningen avvaktar beslut om regiongemensamma insatser för att minska kostnaderna 2024.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ett fortsatt fokus på utvecklingen av ekonomin samt att återhållsamhet gäller. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen avvaktar beslut om regiongemensamma insatser för att minska kostnaderna 2024.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Förvaltningen har föreslagit, och nämnden har beslutat om, ett besparingsprogram där målet är att minska kostnader med 150 miljoner kronor vilket varit den nivå som bedömts som nödvändig för att klara budget. De olika delarna är:

- Taxejusteringar för tandvård och patientavgifter.
- Minskade kostnader för sjukvårdsmaterial genom val av material, minskad kassation, minskade volymer m.m.
- Minskade kostnader för analyser genom att inte ta mer än de prover som behöver tas.
- Minskade kostnader för läkemedel genom att se över både det som förskrivs och det som ges patienter i samband med vård på sjukvårdsinrättning. Region Gotlands kostnader för läkemedel är mycket höga i förhållande till övriga landet, och i förhållande till de bidrag regionen får för läkemedel.
- Taligenkänning; ett digitaliseringsprojekt som innebär att vårdpersonal dikterar rakt in i journalen vilket innebär att förvaltningen kan minska antalet medicinska sekreterare.
- Justering av timlöner som överstiger fast anställdas löner.

- Lägre priser för hyrpersonal genom nationellt hyravtal.
- Lägre kostnader för bostäder för hyrpersonal genom att bolagen genom det nya avtalet ska stå för dessa kostnader.
- Minskad volym av hyrpersonal.
- Minskat antal anställda, bland annat genom vakansprövningar.

Sammanfattningsvis bedöms det som utmanande att klara de ekonomiska målen för alla delar. Förvaltningen har identifierat potential inom dessa områden men bedömningen är att de större kostnadsminskningarna framförallt finns inom arbetskraftskostnader och att pågående vakansprövningar ger effekt men inte tillräckligt för att klara satta målnivåer.

Socialnämnden

Socialförvaltningen har ett betydligt sämre ekonomiskt läge och arbetar med olika typer av åtgärder för att minska kostnaderna. Förvaltningen absolut största kostnad är personalkostnader och därför är det fokus på bemanning och schemaläggning. Det är också fokus på att sänka sjuktalet, till exempel genom arbetet med aktiv sjukskrivning och friskfaktorer. Den nästa största kostnaden är köp av verksamhet och här går inte att påverka kostnaderna så mycket. Dock kan det i vissa undantagsfall vara möjligt att bedöma utifrån kostnadsläget, om insatsen ska utföras i egen regi eller av privat utförare.

Åtgärderna för att minska kostnaderna inom regionen tillämpas självklart inom förvaltningen, till exempel vad gäller resor, lokaler och att främja digitala möten. Nedan följer en beskrivning av vad varje avdelning arbetar med i syfte att sänka kostnaderna:

Myndighetsavdelningen

- Arbete som pågår är att ansvariga enhetschefer inom avdelningen löpande kontrollerar och återrapporterar avvikelser och ger förslag på åtgärder till avdelningschef.
- Arbetet görs kring insatsen särskilt boende. För att säkerställa att det inte finns personer med beslut om särskilt boende som inte fått erbjudande om plats inom tre månader finns rutiner för att förhindra detta i möjligast mån. Skulle den enskilde tacka nej till plats en eller fler gånger följer handläggaren upp om behovet av plats på särskilt boende kvarstår. Förste handläggare har även särskilt uppdrag att hantera de brukare som tackat nej till särskilt boende. Det gör att avdelningen aktivt jobbar för att motverka risken att särskild avgift uppstår från IVO.
- Sedan tidigare finns placeringsansvarig handläggare inom LSS. Rollen och uppdraget innebär att avdelningen har en kontrollerad och kvalitetssäkrad process för placeringar inom bostad med särskild service LSS. Vilket gör att vi har en god kontroll och uppföljning över de kostnader som placeringarna innebär.
- Samtliga lediga tjänster inom avdelningen vakansprövas.

Hemtjänst

- Ta över städinsatser som Samhall nu utför där det finns möjligheter.
- Bevilja i första hand tillsyn med trygghetskamera, ej fysiskt, gäller hemtjänst natt. Sker i dialog med myndighetsavdelningen.
- Fokusera arbetet i ledningsgruppen på ekonomisk uppföljning.

- Prioritera ned målet om trettio medarbetare per arbetsgrupp. Ta upp målet igen när ekonomin tillåter.
- Skjut upp projektet kring nytt område i Visby som syftar till målet ovan.
- Prioritera planeringsstöd i planeringsverktyget för de områden som har störst ekonomisk utmaning. Det här arbetet är inlett.
- Ingen enhet får planera ut mer timmar än man har beviljat i schemat.
- Ta bort principen om att överbemanna ett visst antal procent (cirka 20 har förordats) och använd prioriteringsordningen vid personalbrist.
- Förslag att införa bemanningsteam för att optimera resursanvändningen (det effektivaste sättet att bemanna upp på)
- Säkerställ att avdelningschef medverkar vid beslut om förändring av lokaler. Under 2023 har kostnadsökningar för lokaler förhandlats vid två tillfällen utan avdelningschef och enhetschef.
- Utred kostnaderna för HSL-insatser och dubbelbemanning för att på lång sikt säkra att hemtjänsten har rätt finansiering.

Särskilt boende

- Samtliga enheter ska aktivt arbeta efter att ha en budget i balans genom att systematiskt följa upp, analysera och skapa relevanta åtgärder.
- Kollegialt lärande/stöd
- Systematiskt samarbete med controller inför analys och åtgärder (mars, maj, aug, nov)
- Goda exempel
- Analys av övriga mål i röda tråden såsom sjukfrånvaro, bemanning etc.
- Enheter under 30 platser har stora svårigheter att hålla budget utifrån tilldelade resurser. Heltidsarbete samt scheman utifrån § 13 drar mer personal i grunden. Svårighet att få resursfördelning på överkapacitet. Ett exempel är att täcka helgbehovet morgon och kväll utan delade turer har enheten utökat 8 medarbetare som då även skall ha heltid. Stora enheter har bättre förutsättningar kring bemanning.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

- Från november har avdelningen två centrala planerare som arbetar mer systematiskt med bemanning och schemaläggning vilket på sikt bör innebära övergripande förbättringar när det gäller schemaläggning, ett effektivare nyttjande av gröna turer samt ett utvecklat samarbete mellan olika verksamheter.
- Avdelningen arbetar med ”Aktiv sjukskrivning” och hoppas att det kommer påverka sjukfrånvaron positivt.
- Fortsatt införande av planeringsverktyget för att trygga arbetsmiljö, förbättra personalkontinuiteten samt bemanna verksamheter utifrån det faktiska behovet.
- Avdelningen har som mål är att överanställa 10 procent inom enheterna för att minska övertid och sjukfrånvaro relaterad till övertidsarbete.
- Avdelningen har i dagsläget två överenskommelser där brukare har komplexa behov och behöver en eller två personal som följer. Överenskommelserna och den ekonomiska ersättningen när dubbel bemanning krävs måste motsvara de kostnader avdelningen får för att kunna upprätthålla förväntad kvalitet och god arbetsmiljö.

- Se över planeringen för barn på korttids för att se om vi ytterligare kan effektivisera fördelning av dygn och nyttja resurserna mer effektivt.
- Det pågår ett arbete med bostäderna där vi tittar på kostnadseffektivisering av verksamheten.

Individ- och familjeomsorgen

Barn- och ungdomsvård

- En analys av placering i extern regi avseende föräldrar och barn i syfte att identifiera vilken utveckling som eventuellt behövs i regionens egna utredningshem för att minska den externa kostnaden.
- Ett gemensamt arbete mellan de myndighetsutövande enheter som möter barn och unga i syfte att utveckla gemensamma processer och skapa samsyn gällande placering i familjehem. Samt fortsatt arbete med nätverkslösningar.
- Avdelningen jobbar på att rekrytera ett säkerhetsteam (Signs of safety) som kan arbeta för lösningar i placeringsnära ärenden.

Skadligt bruk och beroende

- Placeringsuppföljningar kommer ske mer frekvent i syfte att ständigt ha en uppdaterad bild av den förväntade utvecklingen
- Fortsätta arbeta med att motivera människor att tillgodose sig vård och behandling på frivillig väg för att minska placering med hjälp av tvångslagstiftning.
- Utveckla samverkan (Samsjuklighetsutredning).

Ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd)

- Följa statistik månadsvis för öka kunskapen om olika insatsers effekt.
- Följa statistik månadsvis för långvarigt ekonomiskt bistånd.
- Utveckla samverkan med Arbetsliv- och etablering kring individer som står långt från arbetsmarknaden.

Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv

I en balanskravsutredning ska resultatet justeras för poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. I tabellen nedan framgår vilka dessa poster är.

Årets resultat prognostiseras till -311 mnkr och efter justeringar av reavinster och realiserade vinster/förluster i värdepapper blir det justerade prognostiserade resultatet -389 mnkr, se tabellen nedan. Enligt kommunallagen ska ett underskott regleras inom de tre följande åren.

Eftersom Region Gotland har en resultatutjämningsreserv (RUR) kan, under vissa förutsättningar, medel ur RUR disponeras för att slippa reglera ett underskott. RUR består av tidigare års överskott. I budget 2024 har planerats för att använda 127 mnkr ur RUR för att reglera det budgeterade resultatet på -127 mnkr. Det prognostiserade justerade resultatet innebär att hela RUR kommer att behöva användas men trots det så kommer balanskravsresultatet att bli -25 mnkr och innebär att det kommer att behöva återställas inom kommande tre år.

Enligt SKR:s skatteprognos från februari bedöms utvecklingen av rikets skatteunderlag 2024 bli lägre än den genomsnittliga årliga ökningen de senaste tio åren (4,5 procent).

Enligt regionens riktlinjer för RUR är det en av förutsättningarna för att kunna använda RUR.

	2024 prognos	2023	2022	2021	2020
Årets resultat enligt resultaträkningen	-311	-1,6	237,1	199,5	134,6
- reducering av samtliga realisationsvinster	-20	-84,8	-31,7	-26,7	-53,9
+ justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
+ justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-58	-48,4	28,8	-66,8	-11,7
+/- återföring orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	-1,4	50,4	2,6	18,7
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-389	-136,2	284,6	108,6	87,7
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	-185,6	-63,2	-51,3
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	364	0	0	0	0
Balanskravsresultat	-25	-136,2	99	45,4	36,4
Synnerliga skäl att inte reglera underskott	0	136,2			
Balanskravsunderskott från tidigare år	0	0	0	0	0
Balanskravsunderskott kvar att reglera	-25	0	0	0	0
Resultatutjämningsreserv	0	364,2	364,2	178,6	115,4

Investeringar och exploatering

Sammanlagd budget för investering och exploatering inklusive kompletteringsbudget och tilläggsanslag (till 31 mars 2024) uppgår till 1 366 mnkr varav 1 262 mnkr investeringsbudget och 104 mnkr exploateringsbudget. Sammanlagd är det en mycket hög nivå och om alla projekt kommer att genomföras så kommer stor extern finansiering att krävas.

Investeringarna prognostiseras av nämnderna uppgå till 997 mnkr och exploatering 13 mnkr, totalt sammanlagt 1 010 mnkr. Det är mer troligt att den faktiska nivån blir lägre.

Den prognos som nämnderna lämnat innebär att 74 procent av budgeten kommer att utnyttjas. Efter första kvartalet har 10 procent eller 141 mnkr förbrukats. De senaste fem åren har 35 - 56 procent av budgeten förbrukats. Mot bakgrund av detta så är en investeringsprognos på 650 mnkr mer realistisk.

Investeringar och exploatering 2024, mnkr

Nämnd	Budget inkl. kompletterings- budget	Utfall jan-mars 2024	Årsprognos 2024
Regionstyrelsen	89	10	64
<i>varav</i>			
<i>regionstyrelseförvaltningen</i>	<i>78</i>	<i>7</i>	<i>53</i>
<i>räddningstjänst</i>	<i>11</i>	<i>3</i>	<i>11</i>
Tekniska nämnden	933	120	734
Miljö- och byggnämnden	1	0	1

Barn- och utbildningsnämnden	114	8	114
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	16	0	14
Socialnämnden	8	0	8
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	101	2	62
Summa investering	1 262	140	997
Exploatering			
Regionstyrelsen	104	0	11
Tekniska nämnden	0	1	2
Summa investering och exploatering	1 366	141	1 010

Stora enskilda investeringsprojekt 2024 är det nya badhuset i Visby, det särskilda boendet i Klintehamn, grundskolan Alléskolan i Visby samt Kopparsviksbron i Visby hamn.

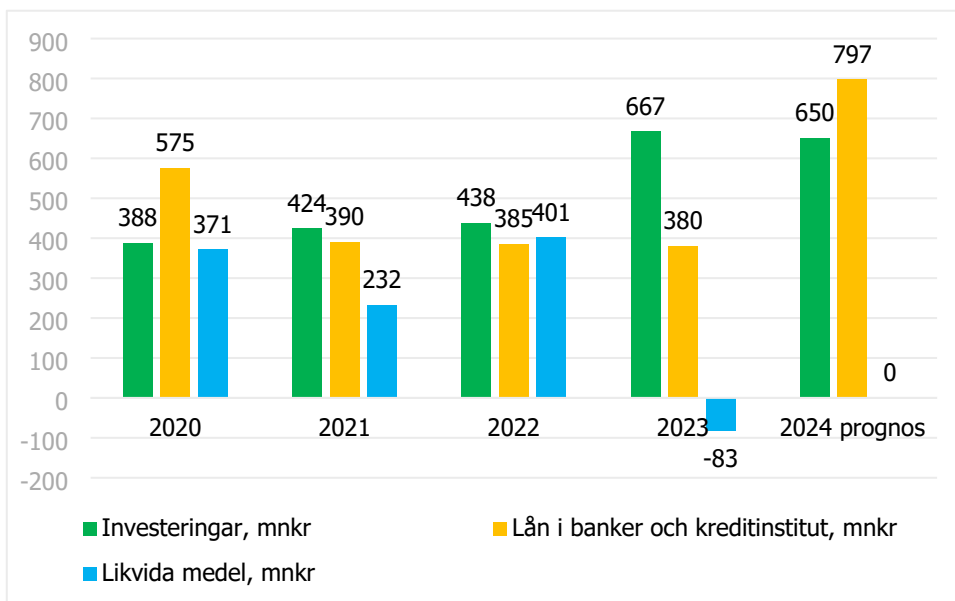
Exploateringsbudgeten domineras av Visborgsområdet men där pågår fortfarande flera utredningar innan beslut om infrastrukturinvesteringar kan fattas.

Större investeringsprojekt, utgift mnkr

Projekt	Budget 2024	Utfall jan-mars 2024	Årsprognos 2024
Badhus Visby	66	4	60
Klintehamn särskilt boende	113	8	104
Alléskolan, Visby	43	19	38
Väskinde ny förskola	11	3	13
Kopparsviksbron, Visby hamn	29	2	29

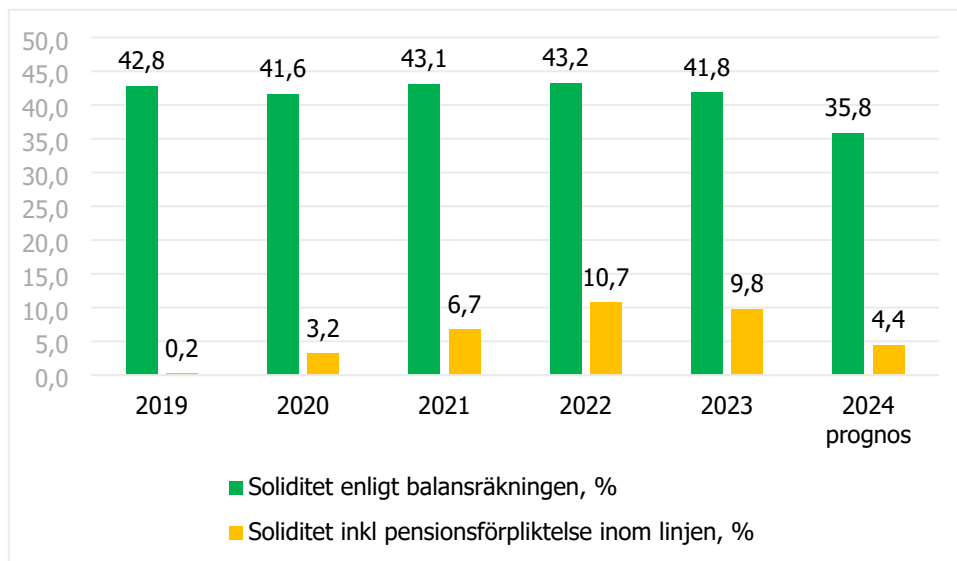
Större exploateringsprojekt, utgift mnkr

Projekt	Budget 2024	Utfall jan-mars 2024	Årsprognos 2024
Exploatering Visborg	66	0	0
Exploatering Visby Järnvägen	19	1	8
Exploatering Visby industrimark	11	0	3

Investeringar, låneskuld och likviditet

Under 2020 till 2022 låg resultatnivåerna på höga nivåer samtidigt som investeringar låg på en nivå som kunde finansieras med egna medel. Det gjorde att låneskulden kunde amorteras samtidigt som likviditeten var god. Under 2023 försämrades situationen på grund av att resultatet var negativt med -2 mnkr och samtidigt av investeringsnivån hög på 667 mnkr. Effekten av detta blev att likviditeten försämrades och att regionens kontokredit behöver nyttjas. För 2024 är prognosen för årets resultat ett stort underskott på -311 mnkr samtidigt som investeringarna bedöms bli cirka 650 mnkr. För att kunna finansiera investeringarna så kommer låneskulden att behöva öka mycket. En förenklad beräkning visar att låneskulden då skulle behöva öka med cirka 400 mnkr.

Soliditet

Soliditeten är ett mått på finansiell styrka och visar hur stor andel av de totala tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Soliditetsutvecklingen är beroende av två faktorer, dels hur det egna kapitalet förändras, dels hur tillgångarna förändras. För kommuner och regioner behöver man även ta hänsyn till den del av pensionsskulden som redovisas i ansvarsförbindelsen när man bedömer finansiell ställning och av den anledningen används två soliditetsmått.

De senaste tjugo åren har soliditeten legat stabilt på cirka 42-45 procent samtidigt som soliditeten inklusive pensionsskulden successivt har stärkts mycket främst för att den delen av pensionsskulden minskar i takt med att pensioner betalas ut. En stabil soliditet är ett tecken på balans i ekonomin.

Under 2023 minskade soliditeten med 1,4 procentenheter till 41,8 procent och även soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen minskade. Anledningen var en kombination av att resultatet var svagt, investeringsnivån hög och pensionsskulden ökade mycket.

Baserat på prognoserna för resultat, investeringar och pensionsskuld kan en förenklad prognos på soliditeten beräknas. Soliditeten kommer att falla från 41,8 procent till 35,8 procent. Det är minskning på sex procentenheter. Även soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen faller kraftigt, från 9,8 procent till 4,4 procent. Det är framför allt det stora underskottet på -311 mnkr som är orsaken men även en hög investeringsnivå och stor ökning av pensionsskulden påverkar soliditetstalen negativt.

God ekonomisk hushållning – finansiella mål

God ekonomisk hushållning innebär att kommuner och regioner ska ha goda förutsättningar för att i ett mer långsiktigt perspektiv klara ekonomin och den kommunala verksamheten både i förvaltningen och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Inför 2024 har regionfullmäktige tagit beslut om nya riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Den långsiktiga målbilden är att Region Gotland ska bedriva en verksamhet med god kvalitet, ha en stabil ekonomi och en ekonomisk buffert för oförutsedda händelser. Region Gotland ska arbeta med god framförhållning för att anpassa verksamheten till samhällsförändringar och medborgarnas behov.

I regionens riktlinjer för god ekonomisk hushållning finns fyra finansiella mål.

Årets resultat uppgår till minst 2 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag

Enligt resultatprognosen uppgår årets resultat i förhållande till skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag till -4,6 procent och avviker mycket från målet. Målet bedöms inte kunna komma uppnås 2024.

Självfinansieringsgrad av investeringar i skattefinansierad verksamhet uppgår till minst 100 procent

Målet bedöms inte kunna komma uppnås 2024 baserat på prognoserna för investeringar och resultat.

Låneskulden får uppgå till högst 15 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag

Vid årets ingång var låneskuldens andel av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag 5,7 procent. Låneskulden prognostiseras öka med ca 400 mnkr under 2024 givet prognoserna för resultat och investeringar. Med den prognosen kommer låneskuldens andel att öka till 12 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag.

Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska stärkas

Målet bedöms inte uppnås 2024 baserat på prognoserna för resultat, investeringar och pensionsskuld. Soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen beräknas falla mycket, från 9,8 procent till 4,4 procent.

Nämndernas sammanfattande kommentarer

Nedan följer nämndernas sammanfattning från den egna delårsrapporten.

Regionstyrelsen, -2,5 mnkr

Regionstyrelseförvaltningen, 0 mnkr

Perioden har präglats av såväl det ekonomiskt kärva läget som av fortsatt osäkerhet i omvärlden. Regionstyrelseförvaltningen har utifrån detta hanterat förändrade planeringsförutsättningar, beredskapsfrågor och säkerhetsfrågor. Därtill bör framhållas utmaningarna kring kompetensförsörjning liksom hög arbetsbelastning inom flera av förvaltningens verksamheter.

Den samlade bedömningen efter delår 1 är att förvaltningen totalt sett har en budget i balans. Den låga investeringsvolymen ger ett större överskott avseendekapitalkostnader jämfört med budgeten. Detta tillsammans med ett antal andra positiva poster innebär att förvaltningen för närvarande kan täcka upp kostnadsökningar beroende på den rådande inflationen exempelvis inom måltid och andra prognostiserade underskott i några av verksamheterna.

Under perioden har en marginell minskning av det totala antalet medarbetare skett, däremot har antalet tillsvidareanställda ökat något. Sjuktalen har minskat och den arbetade tiden ökat relativt mycket. Att den arbetade tiden ökat beror på att antalet arbetsdagar är fler än i samma period i fjol, att sjukfrånvaron har minskat och att antal timanställda har ökat.

Samhällsbyggnadsförvaltningen - Räddningstjänsten, -6 mnkr

Den omvärldsutveckling som sker idag innebär ett helt nytt fokus för räddningstjänsten och därmed rustas det för att säkerställa att kritiska verksamhetsprocesser kan genomföras oavsett omständighet. Arbetet sker i samverkan med bland annat enheten för beredskap och säkerhetsskydd vid Region Gotland och MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Räddningschefen har från och med första mars parallellt med sitt uppdrag vid räddningstjänsten tillträtt som tillförordnad chef för enheten för beredskap och säkerhetsskydd. Uppdraget sträcker sig till årsskiftet 2024/2025.

En släckbil har levererats till brandstationen i Kräklingbo och förväntas vara i bruk under april månad. Innan den kan tas i drift ska alla berörda fått utbildning och en genomgång av den utrustade släckbilen. Bilen har beställts enligt investeringsplanen.

Heltidsförstärkningen som under lång tid funnits i Slite började reduceras under mars månad. Fortsättningsvis bemannar RiB-anställda (räddningstjänstpersonal i beredskap) stationen i Slite hälften av tiden och övrig tid stöttar heltidsorganisationen från Visby med två medarbetare.

Räddningstjänstens har en fast personalreserv för att klara beredskapstäckning vid tillfällig frånvaro som exempelvis föräldradagigheter, sjukskrivningar och vård av barn utan att behöva beordra övertidsarbete. Den striktare tolkningen av EU:s arbetstidsdirektiv innebär en mindre flexibilitet vid tillfälliga schemaändringar vilket i sin tur leder till att reserven behöver utökas. Ett nytt schema för utryckningsstyrkan som uppfyller bestämmelserna om minsta dygnsvila i EU:s arbetsdirektiv har införts. En dispensansökan har skickats in och en dispens för arbetspass upp till 24 timmar under juni, juli och augusti har beviljats. Beslut om helgarbetspass under övriga månader är ännu inte klart.

Räddningstjänsten har lånat ut en resurs till enheten för Almedalsveckan i samband med planeringen av säkerheten inför Almedalsveckan 2024 och Region Gotlands värdskap.

Första kvartalet visar ett underskott med 1 287 tkr.

Prognosen för helåret visar en negativ avvikelse mot budget med 6 283 tkr. De främsta orsakerna till detta är personalkostnader för heltidsförstärkning i Slite, omförhandlat pensionsavtal och kompetensutveckling samt kostnadsökningar på varor och tjänster.

Politikerorganisationen, 3,5 mnkr

Under begreppet politikerorganisationen redovisas det samlade resultatet för anslagen för regionfullmäktige, regionstyrelse, revision, överförmyndarnämnd, valnämnd och patientnämnd.

Den samlade prognosen för 2024 är enligt följande i mnkr:

Regionfullmäktige	0,4
Regionstyrelse	1,6
Revision	0
Valnämnd	0
Överförmyndarnämnd	1,5
Patientnämnd	0
Totalt resultat	3,5

Regionfullmäktiges och regionstyrelsens prognos förklaras i huvudsak till överskott i budgeten för arvoden. Detta beroende bland annat på att det tillskott som nyligen tillförts för förlorad arbetsinkomst ännu inte utnyttjas fullt ut. Till detta tillkommer överskott i respektive anslag för representation. Överförmyndarnämnden redovisar ett överskott i huvudsak kopplat till lägre kostnader än budgeterat för ställföreträdare. Övriga nämnder beräknas för närvarande uppvisa nollresultat.

Tekniska nämnden, -18 mnkr

Första kvartalet 2024 har avlöpt väl. De omfattande kostnadsökningarna under förra året har mattats av en hel del. Det är dock för tidigt att säga att kostnaderna återgått till nivån innan kriget i Ukraina. Vi tror oss, trots allt, kunna se vissa positiva tendenser i de ekonomiska utfallen jämfört med budgeterade nivåerna hos våra verksamheter.

Den 1 januari i år tog Region Gotland över ansvaret för återvinningsstationerna (ÅVS) vilket kan ses som ett första steg i den förändring som inletts på avfallsområdet. Under de kommande åren kommer allt större ansvar för avfallslogistiken att läggas på Sveriges kommuner. För abonnenterna kommer detta av allt att döma upplevas positivt medan de i ekonomiska termer för Region Gotland sannolikt kommer att bli kännbart.

Förvaltningen fortsätter att driva på klimatarbetet. Ett ordentligt steg har tagits för att minska utsläppen av CO₂ genom bytet från diesel till HVO100 för förvaltningens tunga fordon och arbetsmaskiner. Ett arbete har påbörjats med att se över användandet av bilpoolens fordon i syfte att öka nyttjandet per fordon och på så sätt kunna minska antalet bilar. Antalet elfordon ökar men ökningstakten har dämpats som följd av det ekonomiska läget

Visbys luftkvalitet är fortsatt i fokus. Ett betydande arbete med att förklara och beskriva genomförda och kommande åtgärder kring Polhemsskolan och har gjorts tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Ett omfattande analysarbete är påbörjat och kommer att presenteras under våren varvid nya åtgärder för att förbättra luftkvaliteten kommer att vidtas.

Vattnet i Langs hages grundvattentäkt kan fortfarande inte nyttjas. En betydande insats genomförs nu för att med hjälp av ett inhyrt mobilt reningssteg få igång vattenproduktionen i god tid inför sommaren.

Teknikförvaltningens resultat per den sista mars är positivt jämfört med budget, 2,3 mnkr (3 mnkr). De skattefinansierade verksamheterna visar ett positivt utfall om 9,5 mnkr (-4,4 mnkr) och den avgiftsfinansierade verksamhetens utfall uppgår till -7,2 mnkr (7,3 mkr). Utfallet för den särskilda kollektivtrafiken är fortsatt negativt till följd av ett ökat resande och uppgår efter mars månad till -2,6 mnkr.

Helårsprognosen för den skattefinansierade verksamheten anger en positiv avvikelse mot budget på 9,1 mnkr (-18,9 mkr). Den avgiftsfinansierade verksamheten pekar däremot på ett underskott om -27,7 mnkr (4,7 mkr). Underskottet kan i sin helhet hänföras till VA-verksamheten

Förvaltningen prognostiserar att investeringar om 736 mnkr kommer genomföras under 2024. Den största investeringsvolymen utgörs av fastighetsinvesteringar som härrör från andra förvaltningar men även förvaltningen av befintliga byggnader kräver betydande investeringsbelopp. Även VA-verksamhetens investeringar är betydande.

Miljö- och byggnämnden, -7 mnkr

Samhällsbyggnadsförvaltningen har från och med januari 2024 en ny organisation som består av sex avdelningar inklusive räddningstjänsten. Syftet med den nya organisationen är att utveckla förvaltningen och dess processer för att säkerställa ett nära ledarskap, god arbetsmiljö och god kvalitet i uppdragen. Rekrytering till de nya cheftjänsterna i organisationen har slutförts och flera av tjänsterna har blivit tillsatta med interna medarbetare.

Regionstyrelsen tog den 31 januari 2024 beslut om att översiktsplanen ska ut på granskning. Planen gick ut på granskning den 13 mars och granskningsperioden varar fram till den 22 maj 2024. Planen förväntas att antas av regionfullmäktige i december 2024.

Prioriteringsmodellen för detaljplan har redan fått positiva effekter på nämndens måluppfyllelse och det är många bostäder på gång i planarbeten som är i samråds- eller granskningsfas.

Arbetet med projekt Slite där en av Gotlands största industrier vill göra en stor klimatomställning har hög prioritet, men på grund av faktorer som ligger utanför förvaltningens rådighet har starten för detaljplanarbetet dragit ut på tiden. Detta kan leda till en förskjutning av tidplanen.

Detaljplan för Annelund behöver sannolikt avbrytas eller pausas då flera statliga myndigheter motsatt sig en exploatering i flygplatsens närhet. Syftet med planen är att möjliggöra för ett större verksamhetsområde och symbioscenter vid flygplatsen.

Under årets första månader har mark- och exploateringsavdelningen tagit fram ett förslag till exploateringsplan och budget 2025-2029. Exploateringsplan och budget behandlas under budgetberedningen i maj och beslutas av regionfullmäktige.

Flera exploateringsprojekt pågår och är i olika faser. De pågående projekten kommer sammanlagd att generera drygt 4 700 bostäder, där projektet Stadsutveckling Visborg står för 4 000 av dessa. Projektet Industrimark Visby pågår och kommer att generera cirka 5 hektar industrimark.

Efter att ha genomfört åtgärder i linje med åtgärdsprogrammet för luftkvalitet utan nämnvärda resultat prioriteras arbetet ytterligare. Under februari fick luftkvaliteten och de periodvis höga partikelhalterna i Visby stor uppmärksamhet i Gotlands lokalmedia. Samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen har därför utvecklat informationen på Region Gotlands hemsida samt i en insändare förtydligat hur Region Gotland arbetar med luftkvalitet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen fortsätter att utveckla, effektivisera och kvalitetssäkra processer och tjänster i syfte att skapa värde för kunder och intressenter, uppfylla sitt uppdrag och nå nämndens mål. Förutom fortsatt fokus på samverkan och dialog har förvaltningen under årets första månader arbetat med bland annat kvalitetssäkring och effektivisering av nämndprocessen och bygglovsprocessen.

Första kvartalet 2024 visar ett underskott med 5 454 tkr. Intäkterna är 8 210 tkr under budgeterad nivå för perioden vilket påverkar resultatet negativt. Kostnaderna ligger under budget med 2 756 tkr vilket påverkar resultatet positivt. Positivt att notera är att reducerade bygglovsavgifter är lägre än samma period förra året och uppgår till 462 tkr första kvartalet 2024. Under 2023 uppgick reduktionen till 547 tkr och 2022 till 1 540 tkr för samma period. Efter tio veckor reduceras bygglovsavgiften med 20 procent per vecka om inga kompletterande handlingar behövs i ärendet. Prognos för helåret är en negativ avvikelse mot budget om 6 871 tkr.

Barn- och utbildningsnämnden, -25 mnkr

Årets första månader har präglats av det negativa resultat som gjordes i bokslutet 2023. Nämndens verksamheter lyckades inte anpassa verksamheten inför 2024 och därför startade omedelbart i januari ett arbete med åtgärdsplaner för ett bokslut i balans för 2024. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har över tid framfört förslag på utbudsminskningar men det finns ännu inga politiska beslut. De åtgärdsplaner som är framtagna för att gå mot ett bokslut i balans innehåller minskning av antalet anställda, vilket kommer att ge konsekvenser.

Det exceptionella ekonomiska läget förvärrades sett till den senaste befolkningsstatistiken (SCB) som publicerades första veckan i mars. Befolkningen på Gotland minskar nu för första gången på flera år och det är i förskole- och grundskoleåldern minskningen enligt prognosen är störst. Grundskolan minskar med 1081 elever under en tioårsperiod. I resursfördelningen motsvarar den prognosen ett tapp på 37 mnkr. Barn- och utbildningsnämnden kommer alltså under kommande år att få lämna ifrån sig pengar i resursfördelningen, det är ett paradigmskifte. Barn- och utbildningsnämnden har under flera år fått extra medel i fördelningssystemet.

Prognosen som nu lämnas i delår 1 landar på -25 mnkr. Den prognosen bygger på att samtliga åtgärdsplaner som lämnats in ger full effekt. Dessa motsvarar 15 mnkr. Om ingen effekt uppnås är prognosen -40 mnkr. Sedan tidigare ligger ett spararbete om en procent årligen, vilket motsvarar 14 mnkr för nämnden. Barn- och utbildningsnämnden kommer inte att klara ett bokslut i balans för 2024 med nuvarande åtgärdsplan. Arbetet framåt kommer att gå ut på att minska underskottet så mycket det går inför 2025.

Verksamhetsplanen 2024–2028 är beslutad och verksamheterna har satt ambitiösa aktiviteter för att nå måluppfyllelse. Flera intressanta lokala satsningar pågår också i verksamheterna.

I medarbetarundersökningen visar resultatet kopplat till stress en negativ utveckling både för chefer och för medarbetare, tillsammans med ett svårt ekonomiskt läge är det dubbelt oroande.

Sjukfrånvaron har minskat något inom barn- och utbildningsnämndens hela ansvarsområde med -0,51 procentenheter i februari 2024, i förhållande till februari 2023.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, 6 mnkr

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har verksamheter som håller god kvalitet och ekonomin är i balans. Prognosen för helåret 2024 visar ett positivt resultat på 6 miljoner kronor. De första månaderna under 2024 har präglats av den nya styrmodellen med aktiviteter kopplade till verksamhetsplanen för 2024–2028, samt att ta höjd för den kommande planperioden i mål och budget för 2025–2027.

Den befolkningsprognos för kommande 10-årsperiod som presenterades av SCB i mars visar en ökning i elevgrupperna som ska in på gymnasiet. Resursfördelningen kommer således att gå från förskola och grundskola till gymnasiet sett ur ett förvaltningsperspektiv.

Reformer och ändringar i skollagen kring dimensionering och matchning påverkar det framtida utbildningsutbudet för gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Det handlar om att eleverna i högre grad skall styras mot program som matchar branschens behov, men det är viktigt att införa det nya stegvis. Ö-faktorn, som gör att Gotland saknar lättillgängliga kommungrannar, gör att Gotland behöver hitta en egen modell för införandet. Ett fortsatt välfungerande, starkt och utökat samarbete mellan nämndens avdelningar är en nödvändighet för att klara de nya kraven.

Kompetensbristen är inte lika tydlig i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter som i övriga utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Behörighetsläget är gott, störst utmaning är att rekrytera yrkeslärare.

Den totala sjukfrånvaron har minskat marginellt inom nämndens ansvarsområde, med -0,03 procentenheter i februari 2024 i förhållande till februari 2023.

I övrigt beskrivs styrkor och utmaningar i en väl fungerande nämnd i respektive avdelnings delårsrapport.

Socialnämnden, -40 mnkr

Kvalitet

Att skapa värde för brukarna är kärnan i socialförvaltningens uppdrag. Utvecklingen av verksamheterna behöver alltid kopplas ihop med kvalitetsutveckling av förvaltningens insatser och tjänster. Förvaltningen står i startgropen för arbetet med en ny socialtjänstlag som syftar till att bidra till en hållbar socialtjänst för alla som är i behov av socialtjänstens insatser.

Det finns flera goda exempel på hur verksamheten utvecklas för att bättre möta invånarnas behov genom strukturerade arbetssätt och med stöd av digitaliseringen.

En viktig del i kvalitetsarbetet under början av året har varit att utifrån utvecklingsområden och identifierade förbättringsområden ta fram aktiviteter och påbörja arbete inom avdelningar och enheter.

Medarbetare

Årets två första månader visar på fler antal anställda och mer arbetad tid. Sysselsättningsgraderna fortsätter stiga och sjuktalet är i nivå med föregående år. Förvaltningen fortsätter satsa på kompetensutveckling inom flera områden. Fjölårets förändringar i scheman är fortfarande en utmaning och förändringen följs upp inom berörda avdelningar.

Ekonomi

Socialförvaltningens ekonomiska läge har försämrats jämfört med tidigare år. För perioden januari till mars redovisas ett underskott mot budget på 13 mnkr. Kostnadsökningen uppgår till 6 procent och det är främst personalkostnaderna som ökar inom hemtjänsten och LSS-verksamheten.

Underskottet för LSS-verksamheten ökar, trots att kostnaderna nationellt sett är mycket låga. Ständigt underskott påverkar förutsättningar och utveckling av verksamheten negativt. Här krävs tillskott av budgetmedel för att nå balans mellan behov och resurser, något som varje år påtalas i budgetsammanhang.

Det är överskott för äldreomsorgen då det fortfarande är lägre efterfrågan än budgeterat, dock har överskottet minskat betydligt mot tidigare år. Underskottet för individ- och familjeomsorgen beror delvis på att kostnaderna ökar då det skett nationella höjningar av ersättningsnivåer.

Den ekonomiska prognosen för 2024 är ett underskott på 40 mnkr mot budget. Detta är mycket oroväckande. Föregående års egentliga underskott i förvaltningen kunde täckas med intäkter från statsbidrag, statsbidrag som inte finns 2024. Nu är det ett relativt högt kostnadsläge på personalområdet vilket inte är hållbart framåt utan det måste dämpas. För att nå en ekonomi i balans måste verksamheterna arbeta med effektiviseringar och anpassa bemanning, arbeta med nya arbetssätt och sänka sjuktalen.

Hälso- och sjukvårdsnämnden, -96 mnkr

Under årets första månader har hälso- och sjukvårdsnämnden, med anledning av det ansträngda ekonomiska läget, fattat beslut om ett besparingspaket för att minska kostnaderna. Detta ska ske genom en rad åtgärder, som till exempel minskade hyrkostnader och vakansprövningar. Den första mars anslöt Region Gotland till det nya nationella hyravtalet med bland annat lägre timpriser, och ambitionen är att tydligt vända kostnadsutvecklingen.

Antalet medarbetare har, likt i övriga regioner, ökat i förvaltningen sedan början av pandemin, men nu planat ut. Kostnaderna för hyrpersonalen har sen mitten av 2023 minskat stadigt och för första kvartalet 2024 mer än halverats i förhållande till 2023.

Sjukfrånvaron fortsätter att minska, och för årets två första månader är sjuktalet lägre än året innan covid-19-pandemin.

Det ekonomiska utfallet för januari-mars är minus 32 mnkr mot budget där negativa avvikelser är en miljon kronor för intäkter och 31 mnkr för kostnader. Likt tidigare är det kostnaden för arbetskraft, egen personal och inhyrd personal, som står för den största negativa avvikelsen, 27 mnkr.

Nettokostnadsutvecklingen för perioden januari-mars minskar med 6 mnkr eller -1% vilket är positivt. Bruttokostnadsutvecklingen är 11 mnkr eller 2%.

Årsprognosen för hälso- och sjukvården är 96 mnkr sämre än budget. Jämfört med det ekonomiska utfallet för 2023 avviker prognosen negativt med 9 mnkr, d.v.s. en ökning av nettokostnaderna med 9 mnkr.

Intäkter och bidrag visar på en positiv prognos mot budget med 11 mnkr vilket framförallt är effekten av de ytterligare bidrag som aviserats. Jämfört mot utfallet 2023 bedöms intäkter och bidrag öka med 19 mnkr.